

Hrvatska majka u pjesmi

HRVATSKA

MAJKA U PJESMI

UREDILI:
SIDA KOŠUTIĆ
VINKO NIKOLIĆ

ZAGREB MCMXLI

IZDANJE MJESEČNIKA »HRVATSKI ŽENSKI LIST«

KORICE UMJETNIČKI OPREMIO MARIO JEVŠOVAR

TISAK ZAKLADE TISKARE NARODNIH NOVINA U ZAGREBU

Radost je žene najveća nad kolijevkom.

Ne zato, što je izvršila prirodni poziv i u novome biću gleda produženje svoga života. Bio bi to odviše sebičan razlog. Ima jedan dublji izvor njene radosti, daleko čovječniji, daleko uzvišeniji i, upravo zato, tako teško pojmljiv, da ga je kadra obuhvatiti samo intuicija umjetnika. To je smisao materinje žrtve.

Najplemenitije čovještvo je umjeti pregarati, zatajiti sebe, da drugome bude dobro, navijek na jednome dlanu nositi dar, koji će užiti drugi. To čovještvo je odzvir božanskog života, odjekuje molitveno, harmonično, puno; nosi lice, na kojemu smiješak suši suzu.

Žena nad kolijevkom osjeća, da je pošla strmim stepenicama u velebni hram posvećene žrtve. Siđe li, ona zna, da nije mati, nego tek žena, koja je porodila. No, malo koja siđe. Malo koja se uplaši. Mati se uspinje k cilju, žrtvujući sebe za novoga čovjeka, pa i onda, kad je vlastito dijete napusti, kad joj se otuđi, kad je zaboravi.

Ta velika mati! Jer postoji, mi vjerujemo, da ima na zemlji ljubavi; da ima netko, tko jeca poradi nas; da ima netko, na

čija smo vrata slobodni pokucati u svako doba, makar od svih prezreni.

Ta velika mati! Jer postoji, mi znamo, da ima život dublji smisao, duhovniji, trajniji: život Vječnosti.

I mi postanemo djeca. Kadri smo, makar nas oprljale zablude, da u čaški naivnosti nađemo opet svoju bezazlenu dušu i pružimo ruke za zvijezdama, kao onda, kad smo se počeli obogaćivati na toplom krilu.

Molitelji milostinje, kadri smo poživjeti od najmanjeg dara velike materinje ljubavi: dostaje nam jedan dragi smiješak, da osjetimo ljepotu intimne povezanosti s bićem, na zemlji najsvetijim.

Ta velika mati! Pristupivši prvi put kolijevci, ona je skinula raskošno ženstvo, skrušila se svetački i zavjetovala nijemo, da će svoju ljepotu, svoje zdravlje, pa makar i sam život, ako ustreba, žrtvovati.

To najplemenitije čovještvo, što se žrtveno kida od bića majke, ostavlja za sobom svetu sjenu Božje prisutnosti.

»Hrvatski ženski list«, dosljedan svojim načelima, ima, eto, razloga, da ponovo iskaže čast ženi, te joj, kao nadopunu svojih dosad u listu objelodanjenih književnih radova, pruži sada zbirku izabranih pjesama o majci, iz pera hrvatskih književnika.

Zanimljivo je istaći, da je većinu pjesnika, koji su zastupani u ovoj zbirci, odnjihala seljačka mati, skromna pojava s blatnih oranica. Sigurno je i to dokaz, da je materinstvo vrednota s onoga svijeta, samostalna i neovisna; da se finoća ljubavi i smisao žrtve ne može naučiti; da život ima svoje nepisane zakone, kao i zvjezdani svjetovi, a žena je nosilac i stvaralac najplemenitijeg čovještva.

Sida Košutić

IVAN MEŠTROVIĆ: MOJA MAJKA

PETAR PRERADOVIĆ:

MAJCI

Lik tvoj mili, majčice moja,
Nad prošlim mi pomalja se viekom,
Ko pun mjesec nad noćnim vidjekom
Svršena boja.

I u blagu tu mjesečinu,
U okrilje utječem se tvoje,
Kadagodier bježim tuge koje
Sadanju tminu.

I počinem pri tebi, panem
Na krilo ti glavom i zabušim
Lice si u nj, stisnem se i skrušim,
Diete postanem.

A ti ko što nekada radiš:
Šuškajući po glavi mi liepo,
Čelo gladeć, ljubeć oko sliepo
San mi dovabiš.

A sanak blag, glatku ko svilu
Da razvija tihano i lako,
Nemilje mi porazmrsi svako
Tvome na krilu.

Pa kako te da ne žalim oj!
Kako da te ne zavidim sjeni,
Kad si jošte i sad, u spomeni,
Zaštit mili moj.

Majko! mnoge godine slomi,
Nagomila već na grob ti vrieme,
Ali jošte ne uduši tieme
Bol za tobom mi.

Sveudilj još ona — bijući
Bīlom srca — zadaje mi rane,
Ter prestat će samo, kad prestane
Srce mi tući.

Sveudilj još ona obliće
Grob ti, kuca po njemu i grebe,
Ne bi l', majko, probudila tebe
S nova u žiće.

Da to može! Lik da ti mio
Opet vidim, da se u nj zadubim,
Oj da te se nagrlim, naljubim,
Sretan bi bio!

I srećom si smućen, poražen,
Riečce možda prozborio ne bi,
Što da kažem, kazao bi tebi,
Muk mi preblažen.

Ali kad to biti ne more,
Dok nas diele različiti svieti,
Daj mi barem vili se popeti
Do tebe gore.

Neka ona kaže ti pojem,
Koli mila i sad još i draga,
Mila, draga iznad svega blaga
Sinu si svojem.

Budi i ti njemu za uvar
Kano dosad u svemu i svudi,
Bdij i vodi . . . oj nadalje budi
Andjel mu čuvar!

A zemaljskom putu na svome
Kada klone umoren ti sinak,
Prvi daj mu za grobom počinak,
Krilu na tvome!

IVAN TRNSKI:

MAJKA JE MAJKA

Mila moja majko,
ti crkvice bijela!
Pjesma mi se tvojim
milinjem zanijela.

Lijepo ime majka
usta ispunjuje,
a pjesma o majci
do Boga se čuje.

Majka ranče hrani,
svoje zalogaje
gladujući sama
milom čedu daje.

Majka obdan bdije,
majka za san ne zna,
uvijek je brižna,
uvijek oprezna.

Kako gleda majka
i Bogu se moli,
da bolesno čedo
bolju joj preboli!

Čedu ozdravljenu
kako se raduje!
Zavjetovna majka
najviše daruje!

Majka puti, gleda,
da temelj postavi,
mladicu ispravlja,
dok ju ne ispravi.

Tko li može pravu
majku da izmijeni?
Da ćud upitomi,
srce oplemeni?

Tko će sve imanje,
isti život dati,
da si čedo spasi?
Tko, već mila mati!

Ta majka je majka!
To sav svijet slovi,
Ti nam mile majke,
Bože, blagoslovi!

HUGO BADALIĆ:

MAJKA

Ja ne znam, što je majka mila,
Nit majčin što je srca plam,
Ja ne znam, što je sve mi bila,
Ta da je bila jedva znam.

Ko san mi lebdi slika pusta,
Kad zadnji put me k sebi zva,
Kad zadnji cjelov s milih usta
I blagoslov mi zadnji dâ.

A ja sam plako, Bože sveti,
I proplako sam cijelu noć,
O majko slatka, nemoj mrijeti,
Ti ne sm'ješ, ne ćeš od nas poć!

O ludo li sam bio čedo!
Zar mari smrt za srca jad?
Drugačije sam svijet taj gledo,
Neg što ga gledam bolan sad!

Ah, svuda lebdi smrt i sjena,
Od dragih drage dijeli nas,
Tek samo slatka uspomena
Sačuvat nam je kadra glas.

O, uspomeno, kivna meni,
O majci, što mi znadeš reć?
Ti šutiš? Jao, bar spomeni,
Što davno mene boli već!

Ja ne znam, što je majka mila,
Nit majčin što je srca plam,
Ja ne znam, što je sve mi bila,
Ta da je bila, jedva znam!

ĐURO ARNOLD:

NE ZNAM, KOLIKO SI...

Ne znam, koliko si za svog dugog vieka
Za me čarapica i čarapa splela;
Al se živo sjećam: pletiva da meka
Takla ti se mnoga gorka suza vrela.

Zato mi se valjda tako često tlapi,
Da te vidim, gdje mi do prozora sjediš,
Pa kroz naočari i kroz suza kapi
Kako igle svoje i svoj pamuk rediš.

Iz te tlapnje nikad miso ne trgne me:
Kud bez traga brojne djele čarape se?
Oh, ja znam, što vječno ne istroši vr'jeme,
S materinih suza stalno raspane se!

JOVAN HRANILOVIĆ:

MAJCI

Srebrena je tvoja kosa,
Lice ti je već uvelo,
Umorne su tvoje ruke,
Klonulo je tvoje čelo;
Ko sred groblja crkva mala,
Kada na nju sniježak pade,
A oko nje sahranjeni
Ljuti boli, sjajne nade,
Kandioce u crkvici
Sipa svijetlo i toplinu,
Majko moja! tako gori
Tvoje srce svome sinu.
Kroz oluju mog života,
Iz daljine, iz tuđine,
Nose mene misli moje
Crkvi duše materine.
Ogrijane, posvećene
Na tom dobrom srcu tvomu,
Vraćaju se s blagoslovom
Sreću noseć mojem domu.
Pa se zato molim Bogu,
Da poštedi sijede vlasi,
Da još dugo u crkvici
Kandioce ne ugasi.

VJENCESLAV NOVAK:

MAJCI

Majko moja, eto uprav sada,
Kad i u tvog žića noći htjede
Barem zierak zore da naviesti
Blagi danak išta ljepše sreće:
Uprav sada klonula si jadna!
Cio viek tvoj tek je viek boli;
Hudi udes obrao te žrtvom
I u dobro ono srce tvoje
Usiecajuć svedjer nove rane
Dan za danom gorčio ti žiće.
Mi nejačad gledasmo te plaho
I hvatajuć ljubljene ti skute
Naricasmo suzeći uza te:
A ti, majko, tek slabašna žena
Gledajući nas siročad svoju
Digla si se snagom iznad sebe,
Stiskala nas bliže k srcu svomu
I ko lav si braneći nas bila,
A ljubeć nas andjeo naš preblagi.

Sve, što imam — za sve tebi hvala!
Gojeći me udahnula si mi
Vječnu ljubav svemogućem Bogu,
Ljubeći me dala si mi srcu
Vječno milje djetinje blagoće,
A bdijući od vieka nada mnom
Svoju dušu udahla si u me:

Pa tek sada, mila moja majko,
Kano čuvstvu zamrlu u srcu
Otimlju se misli žalostnice,
Tekar sada, kada iz daljine
Duh moj slomljen k tvomu hrli grobu,
Tekar sada eto znadem majko,
Da života pola si mi bila.
Od prvoga moga žića dana
Što se sjećam, da sam tvoje ime
U nevolji spominjati stao,
Sve do danas k tom imenu svetom
Sve je moje žiće prikovano.
I koliko u životu puta
Već posrnuh, da ću u zlo pasti,
Vazda lik tvoj, dobra moja majko,
Ko nebesnik stvoriv se uza me
Od ponora odvrati me griešna.
Oh, imam te u sred srca, majko,
U svem biću ja osjećam tebe,
I sliedeći glasu otom tvome,
Koj mi svedjer u duši se glasa,
Bit ću uviek, što me ti nauči,
Bit ću uviek, majko — tvoje diete.

Dobolivši svoje ljute bole,
Trpeći ih kako andjeo trpi
Sad si, majko, u ljepšem svietu.
Meni jadnom još jedina nada,
Još jedina ostala utjeha:
Da ću skoro k tvomu grobu doći
I skrušivši pred njim dušu svoju
I grleći sveti krst nad njime

I ljubeći prah Hrvatske zemlje,
Što mi tebi odpočinka dade,
Tu moliti cielom svojom dušom,
Da i tamo, gdje si, majko, sada,
Svomu sinu opet andjeo budeš.

MARIN SABIĆ:

KRAJ KOLIEVKE

Na kolievku majka pogledava
i ko sjena samotnica bludi:
Tiho . . . tiho . . . Janje moje spava,
janje moje da se ne probudi.

Šapće majka — a već davno drago
janje ono vječni sanak snije —
a već davno materino blago
hladne rake u samoći gnjije.

Šapće majka. — Do kolievke biele
kradimice, drhtava se šulja:
bdije dane, bdije noći ciele
i kolievku tiho, tiho ljulja.

Bdije majka — bdijuć prisluškiva:
iz kolievke toplo nešto diše,
toplo nešto ko da grud je živa . . .
A kolievka lagano se njiše.

Na kolievku majka pogledava
i ko sjena samotnica bludi:
Tiho . . . tiho . . . Janje moje spava,
janje moje da se ne probudi . . .

SILVIJE STRAHIMIR KRANJČEVIĆ:

PROVIDNOST

Hranila je čedo majka
Kroz tri ljeta kojekako:
O preslici i o ruci,
Malo čedo prenejako.

U petak je nešto glava
Zaboljela čedo malo,
U subotu izdisalo...
U nedjelju u grob palo.

Zakukala tužna majka
Kako kuka kukavica;
Kukala je neprestano
Sedam punih godinica.

Kad se sedma napunila
Pa će osma da se množi,
Kucnu neko u po noći:
— Anđeo sam — reče — boži!

Već su Bogu dodijale
Materinje teške suze;
Ako ti je sinak umro,
Bog ga dao, Bog i — uze!

I što nebo od vas radi,
Ako radi, to i znade;
Ustaj, majko, pa da vidiš
Je l' ti tuga što valjade!

Poveo ju anđel boži
Ravno noći u po noći;
Oteglo se polje ravno,
Nikad tužnoj majci doći.

Padale su gorke suze
I na trnje i na cv'jeće;
Kamen se je raspadao,
Kud se tužna majka šeće...

I tako su jadni došli
Na brežuljak neki mali;
Tu je noćni vjetrić zibo,
Jedno t'jelo na vješali'.

— Evo — reče anđel boži —
Takav bi ti sinak bio,
Pa otari svoje suze;
Bog je tebi dobro htio.

A majka je grlit stala
Svoje čedo o konopu;
Ljubila mu hladne ruke,
Ljubila mu hladnu stopu.

Zgrozio se anđel boži,
Kad ko lüda preda nj pade
I uskriknu groznu kletvu:
A što mi ga onda dade?!

RIKARD KATALINIĆ-JERETOV:

DVA VRANA

Letela su do dva vrana
Za jesenskeg tužneg dana;
Gledala ih stara mati,
Pa jih stala bolno zvati:
Počekajte, črne vrani,
S kuda ste mi na 've strani?
Imela san mladeg sina,
Bil je dika materina,
Već je, vrani, treća zima
Ča od njega glasa nima.
Ča j' od mojeg sinka mila
Tako vamin desneg krila?

Zamuknula mukom oba
Kot dva tužna črna groba,
Baš su ta dva s črnem krili
Mrtven sini oči spili.

ANTUN GUSTAV MATOŠ:

GOSPA MARIJA

Ima jedna mala gospa Marija
Što sve mi draža biva što je starija.

Jer ona me je prvog trudno rodila,
Za ručicu me slabu prva vodila.

Prva me na ovom svijetu volila,
Prva se za mene Bogu molila;

Kupala me suzom, Bog joj platio,
Anđeo joj suzom suzu vratio;

Dojila me mlijekom svoje ljubavi
Učila me ovaj jezik ubavi,

S kojim ću i onda slatko tepati
Kada ću za plotom možda krepati.

Samo tebe volim, draga nacijo,
Samo tebi služim, oj Kroacijo,

Što si duša, jezik, majka, a ne znamen,
Za te živim, samo za te, amen!

Umoran već stigo domu svojemu,
Počinak mi daj u krilu tvojemu
Kao nekad kad sam krhke ručice
Dizao kroz prozor stare kućice.

Leteći za zvukom starih zvonova
Ruže kao svibanj pune tonova,
Dok su usta mame, moje Marije,
Angelusom zvale Zdrave Marije,
Dok nad brdo stiže mjesec, tihi plamen,
Kao pričest zemlje reko nebu amen.

DRAGUTIN DOMJANIĆ:

BELE ROŽE

Zmisliš se, mama, tih jutrah tak plavih?
Rosa još s trave se svetila vani,
Stare su vure polahko odtukle,
Glas im je tenek i tih i pospani.

V odprti oblok je dišalo jutro,
A pod oblokom naš vrtek je mali
Budit se počel, i on si je dremal
V mirnoj toj noći, dok vsi smo mi spali.

Zmisliš se grma od ružicah belih?
Tak se razrasel, navek je pun cveta,
Vnoge su zime prek njega vre prešle,
Vnoga su žarka ga grejala leta.

Tesno je k staromu stiskal se zidu,
Da ga prijatel obrani od bure,
K nizkom obloku se penjale grane,
Čule su, stare kaj šepćeju vure.

Kad si Ti znala čez oblok pogledet,
Kak da su rože oživele bele,
Kak da su dobre Ti dragale ruke,
Kak da su k Tebi privinut se štele.

Nî ti sad rožah, poginul je vrtek,
Dom je razrušen, raznesli su vsega,
Zdalka se vidi ledina žalostna,
Dom gde se belel na slemenu brega.

Mrtvo je vse, kaj smo imali radi,
Nadu za nadom življenje nam ruši,
Gineju želje, al samo popevke
Još mi živiju, kak negda, vu duši.

Vu njih navek još ta jutra su plava,
Vu njih još rožice cveteju bele,
K Tebi dišeće privijaju cvete,
Dobre Ti ruke bi dragati štele.

VLADIMIR NAZOR:

SEH — DUŠ — DAN

Se zvezdi su sjale
Kad san te rodila;
Tice su kantale
kad san te dojila;
A kad pere sahlo
I magla nas krila,
Ja san te va črnu
Zemlju položila . . .

Ninaj, nanaj, lepi sin!
Na grobe ti j' ružmarin.

Nad glavun tvojun san
Pet sveć posadila,
Od ust otkidala
Dok san jih kupila.
Ki te majki dal je
Sran ga je pred manun,
A vas svet rugal je
S tun mojun se ranun.

Ninaj, nanaj, lepi sin!
Tvoj otac je gospodin.

Skroz moj dom je črna
Tica preletela;
Skroz lug me peljala
Dok me tu dovela;

Kot da zver me tera
Su noć san bežala
Ter trudna i strta
Na tvoj grob san pala . . .
Sine lepi, slatko spi!
Na grobe ti mat leži.

BOŽO LOVRIĆ:

OKAMENJENE MAJKE

Za njima ode vihar u potjeru
i urlicima osuđenih duša
na vječne muke tjerao bjegunce.
U jedno crno smotao ih klupko
i zbiti kao stado, što se boji
kurjaka, tako oni skupili se
pred udarcima vihra da se brane.

Za njima požar: u plamenu sela
i jauk: »Ao, majko, pogibosmo!«
Ožaren dim se vrtlogom iskara
na mračnom nebu riše kao crne
i rastrgane da zastave smrti
nad rasapom i uništenjem roda
sad vihore u sablasnome letu.

U crna rakna umotane majke
ogrnule su oslabljenim t'jelom
siročad svoju pred udarcem vihra,
a slaba djeca poplašenim očim
zagledala se u majčinu tugu
i zacenjenim ustima su htjela
da r'ječ pronesu, ali strah i jecaj
okolo grla kruto stisnuo ih
i ne da slovu, da iskaže pečal.
A crne majke koštunjave ruke
put neba dižu, ali ono tmurno

i nepomično njima odgovara:
»Utaman molba, utaman je kletva,
netragom rod će c'jeli da pogine.
Utaman vaši sl'jepci progledaše
i pjesma vas je, tužne, ostavila.«

Tko da osveti čemer pregolemi,
kad iznemogle majke klonule su
pred djecom, što su gladu poginula;
tko da iskaže onaj pogled zadnji,
kad susreše se izmučene oči
i rekoše si sve što r'ječ zataji!
Ah tako Božja Majka podno križa
u rane svog se zagledala Sina
i od muke se zamračilo sunce
i zemlja se je tvrda rastvorila
i planina se sura prolomila
od teškog jada, što i mrtve same
iz groba opet u nov život diže.

Nad takvom mukom Bog se smilovao
i majke sve u kamen preobrazi,
da barem bol ih nečovječna mine:
tek crna kosa ostala im živa
i prameni su o kam udarali
ko iznemoglo jato gavranova,
kad teškim krilim oko sebe bije.
Od puste groze opet osl'jepiše
guslara oči: a na nebu sinjem
utrnule se jednim mahom zv'jezde.

O mučenice, sinje kukavice,
rodilje naše, majke svih žalosti,
tek muka vaša: teško spominjanje
od očaja će c'jeli rod da spasi,
jer žuč i tuga nova čuda stvara.

IZIDOR POLJAK:

MATI

Preko devet gora, dolina i brda,
Usred sela b'jedna,
Koliba je stara, a u izbi ima
Stan sirota jedna.

Nije dugo išla stazom žića, ipak
B'jele nosi prame...
Sveti, mili Bože, što joj mladost ote?
Vječna miso na me.

Svi se snovi njeni, sve se želje njene
Oko mene kreću.
Nema sudbe svoje, sa mnom d'jeli moju
Nesreću i sreću.

Ja sam duša njena. Pa da sve me progna,
Znam, da ona ne bi;
Da me sv'jet ko izmet baci, ona plačuć
Svila bi me k sebi.

I da nebo na me rasrđeno pusti
Grom i munju b'jesnu,
Ustala bi ona i pod munju, slabu
Podmetnula desnu.

Ah, ja n'jesam sam i lako život snosim,
Dokle sa mnom pati
Preko devet gora sirotica jedna:
Draga moja mati.

LJUBO WIESNER:

MOJA MAJKA

Iznemogla i stara, pošla je moja mati
U sumornome ředu sinjih kukavica
Životom što se vrti ispred sunca zlatih
U oblak žarkog pijeska, crn od mrtvih ptica

Po njenom blijedom čelu krvav znoj je pao
I slomila joj tijelo bijeda gorka i oštra:
Pogrbljena, sa štapom, dolazi mi kao
Prosjakinja pred crkvom il na porti kloštra.

I plaču njene stare materinske oči,
Od posla ugasle i pune blijedog straha:
Po crkvama je pošla ljubit svete moći,
U nijeme ozbiljnosti crkvenoga praha.

Za sreću ona ne zna... Pa što moli tako?
O, uvijek boji se za nesrećnog svog sina,
Da ne dođe med crne proklete, u pako,
Gdje ne vidi se svijetlo s nebeskih visina.

I odmah poslije toga njene suhe ruke
Na brojanici broje brige ubogara,
A stisnute joj usne, žedne od gorke muke,
Za sebe vape samo smrt od tih oltara.

I pružit će se — sve se bojim — jednog dana
Na krevetu to malo, sirotinjsko tijelo,
Izubijano, puno udara i rana,
A njeno čelo bit će bijelo, tako bijelo.

O Bože, spremi za nju u raju toplo mjesto,
Jer mnogo je, mnogo zebla i lomila se jako,
Jer nitko na svijetu nije tako često
Od jada zaplakao, patio se tako!

Njen život bješe jedno samo grko more
U kraju pustinjskom — oh, mrtvo more plača!
Za njenim čudnim djetetom joj noge gore
Posrtajući preko trnjaka i drača.

O izgubljeni sine! Ide tvoja mati
I prti se u redu zamišljenih lica
Na vjetru što se vrti ispred sunca zlatih
U oblak žarkog pijeska, crn od mrtvih ptica.

NIKOLA POLIĆ:

MAJKA SAMOUBICE

Stigla je s vlakom i s tri crne tice,
Još je i sada sva nijema i blijeda.
— Mrtav je sin moj! — Oh, to kruto lice
Na nas i sada sa Golgote gleda.

Majka je sablast. Ona spušta glavu.
Jedinac, strašan, još na grani visi.
Sunce, u koroti palo je na travu.
— Sine moj! Rano! Gdi si! Gdi si! Gdi si!

Majke kad strepe, onda je i tuga
Prekrila dlanom polja i svemir cio.
Kroz modru žalost nadvila se dúga.
— Sine! Sine! Samo moj si bio!

Tako je majka, bez suza, bez plača,
Stajala podno krvavoga drva.
Petak je bio, pun smrti i drača —
Ta majka nije bila samo prva.

Mnoge su majke dolazile tako,
Pred Uskrs, pod drvo, očajne i same.
Mnoge su majke u predvečerje svako
Trgale sijede i nesretne prame.

Vjetar i sunce kidalo je grane.
Majka, pod sinom, srušila se nice.
U žuti suton, na sve čet'ri strane
Kroz groblje zvonâ lete crne tice.

DANKO ANĐELINOVIĆ:

MAJKA

Ne, ova pjesma nije djevojci plavih očiju,
Što sam ih kao ribar, zatravljen nebo gledo,
Već druzi mojih dana, ljubavi mojih noćiju,
— Njoj, što pod srcem svojim prvo mi zače čedo.

Ne, već ti oči nijesu plavetni poljski cvjetovi;
Ko dva su mora jasna sad tvoje plave zjene,
U njima tiho sniju beskrajni, tajni svjetovi,
Jer ti pod srcem nosiš nov život, sebe-mene.

Ti sad si ravna bozim, što drže neba svodove,
Istina ti si vječna, iskonska sveta bajka:
Ti u svom srcu nosiš plodova vječnih plodove,
Najprvu riječ što bješe, — jer, ženo, ti si majka!

ZLATA KOLARIĆ-KIŠUR:

SIROČE

Još nikad me nije napojila
S majčinih grudi česma,
Još nikad u sanak uljuljala
Majčina nježna pjesma.

Dok dječicu drugu, kad svane dan,
Cjelovom majka budi,
Ja nikad još nisam priklonila
Glavu na njene grudi.

Još nikad mi nije šaputala:
Čedance moje milo!
I nikad me nije grijalo
Majčino toplo krilo.

Još nitko mi nije u vrućici
Gladio čelo znojno,
Nit za me u teškoj bolesti
Molio Boga zdvojno.

I nikad me ne će poljubiti
Majčina meka usta.
Ta sreća će za me ostati
Vijekom tek želja pusta . . .

STJEPKO OSTROŠKI:

BALADA O MAJCI

Čez dvajset trudnih i betežnih let
deset je dece rodila na svet.
Čez tuliko let svoja je prsa,
slatki zviranjek, dečici dala.
Zemlu je kopala, prela i tkala,
spobita se legla, z brigum se stala.

Čez tridesti let, po danu i noči,
ni mirno sklopila snenih si oči.
Reči »ne morem« nije poznala.
Navek je jenog na prsih deržala,
koji ni poznal drugo kaj,
nek samo jeno: Mamek, daj!

Navek je nekaj zmogla i dala,
i vnogi krat, i zbita i strta,
smrt črnu vu pomoč je zvala.
A gda ni imela več kaj im dati,
ni jada žuhkog od sebe pregnati,
zanunala je i zapopevala:

»Hajči, sinek, mirno spi,
lepe senje senjaj ti.
Zrasel budeš celi muž,
beleg konja jahal buš.
Samo hajči, cvetek, spi,
mamek nebo ti želi.

Tam za bregom vu dalini,
hitri veter kam beži,
gde se sunce zagasi,
tam buš išel, sinek, ti.
Samo hajči, čuček, spi,
srečen oni — koga ni...«

Vu slepoj noči cvili zibača.
Su bogčiju je skrivala kmica,
a mati je stiha popevala
i narekovala kak bogica...

I sako je jutro kak orlica
vu ranu zorju z hiže zletela.
Hranu je iskala i tlačila
i v deri za decu haračila...

A leta su išla i deca su rasla
kak raste na bregu divljača i drač.
Vu senci života, kak živi sirota,
čez krvave žulje, brige i plač.
I nigdo se za njih nije popital,
dok nisu dorasli za pušku i mač...

Onda su došli krvavi svati
z lepimi reči dečke pozvati:
koga pod pušku, koga pod top;
Braniti ono, koje im daje
samo terplenje, muku i grob.

Z vustih im kapale reči kak zlato
i vabile dečke v megleni kraj.
Zajahali oni črne su konje,
nigdar jih više ni bilo nazaj.

— — — — — — —

Suha kak veja na mrazu življenja,
koja več nigdar cvetela ne bu,
sama je v hiži ostala mati
i dugo je čekala sineke tu . . .

Jene je noči videla v senjah
dugu prošeciju na trnovi stezi.
Pred njom je plazila krvava kača
i psičala: Ubij! Kolji! Lezi! . . .

»Nejde dika materi
decu koja izdoji,
dika ide onomu
gdo ih više pomori.«

JOSIP ZDUNIĆ:

MOJA MAJKA

Ulice moja pusta,
pusta i uska,
sve su se sjene cijeloga grada
slegle na tebe,
i nikad, vjerojatno nikad
nije sunčana nit
prošla kroz tvoju
tamno-zelenu kosu.
Tu me je majka rodila,
i deset godina nisam tu ništa čuo,
gotovo ništa, nego muziku
mašine za rublje.

To je moja majka i danju i noću
ribala prljavo otrcano rublje,
i naše i tuđe.
I sve se pušilo.
Naš cijeli stan od sobe i kuhinje
bio je mutna parna kupelj.

A njezini prsti?
Skvrčeni, svinuti, natekli.
I ispucana krvava koža.
Dok smo bili maleni,
mi se nijesmo čudili:
sve žene od prve do posljednje kuće,
sve su one imale takve ruke,
svinute, kvrgave, krvave.

A njezina kosa!
Uvijek je bila slijepljena
od vode i znoja
nad koritom, punim vode,
rublja i gnoja.
Majka je šutjela.
Ona nije nikada vikala
na svoju djecu
ko majke druge.
Ni klela nije dana
rođenja svoga
ni rođenja moga.
Rukama golim do lakata
ona je samo ribala
muziku istoga takta.

Ulice moja pusta!
Kroz rešetku malu
moje su oči kružile tvojom tamom
i čekale zelenu grančicu
i zelenu travku
i glas ptice,
moje oči sa mamom!

IVKA KRŠUL-FRANCIŠKOVIĆ:

MAJKO, SPI...

Majko, zač ne spiš, sù noć Ti postelja škriplje,
ča misliš na vrime, ko j' bilo liplje,
ali Ti škrb za nas mira ne da?!
Majko, spi, da počinu trudne, škrbne ruki!
Sadahna ote petehi zapivat...
Posal Te čeka — rano se j' tribi stat.
Pozabi sè, ča j' huje i zač srce strahuje,
misli samore na stvari vesele i lipe...
na svitlo sunce, ko će sega jutra z Velebita zić
i cel dan priko brajd tr umejak plavat,
črvljeno kot oganj za Učku zahajat,
tr žeženim zlaton brîgi i more prelivat...
Majko, spi — zač jutra neć moć počivat,
doba j' smokvi sušit tr letinu spravljat,
s kosci se svitovat i težaki na grunat poslat...
Znan, zdavni će zvrh svetoga Jurja misec zić,
a Ti ćeš brižna još vavik okolo odit,
ovdi ćeš ruku pružit, ondi poravnat,
z dvi lipe besedi utihu ćeš dat ženican va črnen facoli,
ke nigdar ne će prestat k Tebi po svit hojevat...
Sirotan ćeš skriveć mrvu čega va rubinu zamotat,
ni fali neć otit, srićna, ča si mogla dobro storit...
Kasno će bit, kadar će va dvori pesak zaškripat,
sè rožice va vrti lipje zadihat,
kravice te Tvoj lahki korak spoznat i milo mukat,
va ulišćih Te ote čelice zujanjen pozdravit;
a kada ćeš med nas pod dragu lipu prit

i stara lipa će grani niže spustit...
Brižne ruki ćeš va krilo složit i mićo posidit...
Nigdi va gaji će kos fikulat...
a mi okol Tebe ćakulat...
Sih redon će nas Tvoje dobre oči milovat,
a mi ćemo samore jedno znat,
da si spravna, ako j' tribi za nas i život žrtvovat...
Majko, sada spi... da počinu trudne, škrbne ruki...
Mat me nij' poslušala...
Postilja j' su noć škripala, a ona j' uzdihala i Boga molila,
tiho — da ne bi nikogare zbudila...
Dokli j' sinoć pod starun lipun počivala,
va dva suzna oka se j' zagljedala,
z očih je nesrićno i bolno srce virilo...
To j' srce Njejega diteta bilo...

TOMISLAV PRPIĆ:

MOJA MATI

Anđeo pognute glave stoji
na stijeni. Na straži, u molitvi.
Moje oči čeznu za snom
i dan i noć.
U snu moja mati
stoji bijela u okviru vrata:
moje buđenje.
Ja sam dijete. Ja sam čuđenje.

Njena kosa pada rasuta,
i njene tamne oči
kaplju na mene.
Moja mati tone.

Na horizontu crvena pruga
u plamenu bježi.
Za njom se gone jablani.
U mojem je srcu strah.

Ja ću u noć plakati.
Ja sam njen.
Vani je hladno.
Na cesti luta sjen.

Ja se bojim za ovaj dan,
za svaki sat, ja strepim minutu:
Stat će ta krhka sjen —
i postat će stablo na putu.

Kako su trzave samotne slutnje!
Patnja je ispila lice i oči,
al one sina ne daju,
oči te, napola slijepe,
sina vjerno gledaju:
htjele bi da vide njegov veliki lik,
onako, kako je u srcu svome
njemu podigla spomenik.

Pa bio i posve malen,
ali da ne bude tužan,
ni kriv.
Jer krivca guta daljina
i prostor hladan i siv.

O samo da ostane kraj nje!
Jer tko će joj sklopiti oči?
Ta jednoga dana . . . Samo ni govora
o skupoj kamenoj ploči:
tek mrvicu zlatnoga praha za slova,
žutog, jeftinog zlata . . .

O moja mati bijela u okviru vrata!

NIKOLA PAVIĆ:

PRI ZIBAČI

Hajči, sinek, moje dete,
čez obloček zvezde svete,
črni večer vre prihaja,
mesec spat za oblak shaja:
Spi, moj sinek, večica,
sà vre spiju dečica.

Če mi ne buš vezda zaspal,
bogzna je l' se gda buš naspal,
ar buš kesno leči stigel,
posel bu te zaran zdigel:
Spi, moj sinek, travica,
pašu čaka kravica.

Potlam budeš išel k caru,
buš ostavil majku staru,
tam na straži bu ti stati
da bi vnutri mogli spati:
Spi, moj sinek, hranica,
polu ni tre sablica.

Drugda ne ti srce dalo
da bi telo se naspalo,
ar te jena hiža mala
i jabuka k sej bu zvala:
Spi, moj sinek, perlica,
spi i tvoja gerlica.

Tabor onda bu zatrubil,
gde bu vnogi život zgubil,
gda bu vnogi nakla opal
kaj da bude groba kopal:
Hajči, sinek, Jezuš moj,
moj je život, sinek, tvoj.

Neju onder šteli spati
kak ti vezda, sinek zlati,
buju šteli z zemle stati
v čas gda bu za navek spati:
Si li, sinek, zaspal, kaj?
Daj se zbudi, spati naj,
daj se zbudi, spati naj!

MATE BALOTA:

MOJA MATI

Moja mati je bila velika sirota,
tuju je zemlju kopala, tuje pode je prala.
Sva svoja lita otkidala je od svoga života,
i malo po malo sve je drugin razdavala.

Od vrha do dna su njoj dani bili puni rabote,
noći je živila u strahu i škrbi za druge.
Svako je brime nosila sama od svoje dobrote,
prez plaće je služila svima, bolje od najbolje sluge.

Ona je ovce čuvala, drugi su vunu strigli,
ona je prasce hranila, drugi su jili pršute.
Sve ča je s mukom prikupila, drugi su lako digli:
Od mrsa, vina i smokav, od sira i skute.

I meni je čuda dala, a ja san njoj malo vrnuja,
daleko je ona od mene, sama prez ninega svoga.
Da prosi ča od bližnjega, ki zna ko ki bi je čuja,
i kad bi Boga molila, Bog bi druge pomoga.

CVJETKO ŠKARPA:

MOJA MATI

U staroj kući, gdje sam se rodio,
Sjećam se, da je jedna terasa lijepa bila,
Na kojoj je moja mati pokojna uvijek za nas
Cvijeće lijepo gojila.

Oh, ona je tako voljela to lijepo svoje cvijeće,
Da bi ga svakoga dana, kad bi se spustila noć,
Pomnjivo u kuću unijela;
I onda bi redom sve prozore i vrata kućna zatvorila,
Da studen noćna ne bi do njega mogla doć...

I čim bi spazila, kako
Oblaci teški i crni nad usnulim gradom kruže,
Oh, ona bi isto i nas, kao i cvijeće svoje,
Sve jednog po jednog za ruke u kuću uvela
Pa onda bi sama u kutu do prozora jednog sjela
I pobožno sklopivši ruke
Dugo bi za nas molila tako
U teškoj, sumornoj tuzi
Žalosnih večeri.

ILIJA JAKOVLJEVIĆ:

MATI

Na sivom pragu, siva od briga
slomljena sjena šuti.
U vrtu granje tiho se ziba,
dolazak noći sluti.

Nešto zašumi. Sjena se krenu.
Uvele ruke plaču.
Pred kućom starom, skršen i bolan,
uzdah se neki začu.

»Zašto sam tebe rodila, sine?
Zašto se rodila sama?
Zašto su tuge vječite druge,
zašto me bije čama?

Ti si daleko. Jasno te gledam.
Ledeni znoj te rosi. —
Netko je vrisnuo. Krvlju obliven
ranjenu ruku nosi.

Topovske cijevi rastu do zvijezda,
Vatrena pada kiša.
Metalne ptice jurnuše zrakom,
a zatim — sve se stiša.

Vidim te, sine. Glava ti gori.
Pitaš li: »Gdje si, mama?
Tinja li, majko, kandilo doma,
dok ovdje pada tama?«

Čujem te, sine. I tvoju psovku.
Osjećam strašnu kletvu:
O, proklet bio, koji nam spremi
krvavu ovu žetvu!

Prokleta bila žeđa za vlašću,
koja nas hrani bolom.
Prokleta težnja za tuđim dobrom,
za tuđom gorom i dolom.

Prokleta sila, lažno junaštvo,
što krade zemlje tuđe!
O, proklet onaj, po čijoj riječi
u kuće očaj uđe!«

Reče i kleknu. Granje zašumi.
Procvili jedna žena.
Nebom se noćnim, duga i strašna,
prostrla crna sjena.

ANTUN BRANKO ŠIMIĆ:

NA KUĆNOM PRAGU

O majko, došo sam k tebi
Iz tuđih, dalekih strana —
Tvoje je ovo dijete
I srca tvojega grana.

Odavno ne vidjeh tebe
Nit kušah cjelove lake;
Na prsi privij me sada
Boli me srvaše svake.

Ti šuteć i zureć u me
Na prag si kameni sjela;
Lice ti upalo, nujno,
A kosa sva ti je bijela.

Ti sveđer, majčice, mučiš.
Možda zaboravi mene . . .
Ja čudan činim se tebi
I moje oči te snene.

Al da mi srdašce vidiš,
Odmah bi poznala svoje
Mileno gondže, što nekoć
Lice je ljubilo tvoje.

Ah, malo pusti smiješka
Na mene . . . Moje se grudi
Od nečeg tresu i dršću
Kao da spomen se budi.

— Uniđi u kuću — zboriš
I s tvrdog ustaješ praga;
Oh majko, kako je i sad
Riječ tvoja mila i blaga.

MARA SCHWELL-GAMIRŠEK:

DVA CVIJETA

Sva šuma već je crvena,
Kroz nju magla je prošla;
U ruhu bogatih boja
K nama jesen je došla.

S opustjele livade mraz
Vreba da ofuri cvijeće;
Strah me je, da dva moja cvijeta
Smrtno taknuti ne će.

Nek nada mnom vjetrovi huje,
Nek nada mnom mraz se ledi,
Tek dva moja sina, Bože,
Ti mi poštedi, poštedi!

LUKA PERKOVIĆ:

MATI

Majko, mene će smrt...
Opet će tvoje haljine crne
buditi sućut kod susjeda.
Opet će tvoje čemerno lice
srditi oca,
žalostiti sestre.

Ti ćeš moje stvari
ko tužne relikvije
u svoje ormare spremiti,
pa kad budeš sama
polako ćeš ih razmatati
i ogledati.

A kad te tkogod zateče
u tvojoj pobožnosti,
ti ćeš se nevješto pretvarati
da tražiš tobože povoje
za maloga unuka
ili košulju čistu
ocu za nedjelju.

VJEKOSLAV MAJER:

DIJETE U UTROBI MAJKE

Još se pred ljudima skriva;
živjeti kuša.
A mati ga već poštiva
i već ga sluša.

Kroz cio život će znati
branit ga smjelo;
skrbit, da ne mora dati
tijelo za jelo.

O neka odmah zamahne
na mnogo jače.
Ali ako izdahne
čim se isplače?

O jao, možda će slijepo
po svem da kuca.
O jao, biti će lijepo
al će da muca.

O neka đeđeran bude
plod njene krvi,
da jednom predvodi ljude,
da bude prvi.

VLADO VLAISAVLJEVIĆ:

MOJA MATI

Ona sad pod jabukom stoji
U kaputu kupljenom još prije rata.
Zrele plodove beruć broji
Tamno-žute poput zlata.

Maramom joj povezano lice
Kao da je pismo tužno,
Uzdasi joj mokre ptice
Odlijeću u svitanje ružno.

Žure ruke, nekad sestre cvijeća.
Dvorištem dolazi prosjak s torbom.
Znam, da ni danas večerati ne će
I da će svu noć razgovarati s Bogom.

SIDA KOŠUTIĆ:

DOBRA MOJA MATI

Opustjele ko kasna jesen
Dobre njene oči su sive,
O ponoćne nijeme sate
Otvore joj suze ih žive.

Iza prozora stoji sama.
Na praznu se zagleda cestu.
Ne mari, je li sat udara,
Il stoji na istome mjestu.

Širokom cestom pod brijegom
Žurno tuđinac neki prođe.
Možda će ugledati mene,
Misli: još mila možda dođe;

Da, možda još danas joj dođe
Iz tužne bolesničke kuće,
Mati će na vatri potaknut
Pripravljeno suho već pruće;

Pa će si jabuku bijelit
I sjećat se dragoga sela,
Usne će starice romonit
Ko kudjelju kada je prela.

Al zaspala prazna je cesta.
Dobra moja mati još stoji:
Kad bi se ipak mogla vratit?
Na prste si šapćući broji.

ĐURO SUDETA:

UTRNI

Utrni, majko, svjetila —
stadoše ponoćni hati.
U mrak se ruše i nestaju:
beznadni, bolesni sati.

Podaj mi cjelov. Neka mi
na blijedim usnama snije,
do tebe, majko, nitko ih
jošte poljubio nije . . .

Usnut ću tako s posmjehom
Ko miris jesenjih ruža . . .
Poljubac tvoj je najslađi,
i ljubav je tvoja najduža.

A jutrom, kad sunce crveno
na krevet moj će pasti —
na mrtvim usnama mojima
bijela će ruža cvasti.

A ti ćeš misliti, da se to
posljednja nada smije
i dijete tvoje nesretno
jošte da umrlo nije.

Utrni, majko, svjetila
stadoše ponoćni hati.
U mrak se ruše i nestaju:
beznadni, bolni sati.

DRAGO GERVAIS:

ZA SINOM

Moj sin,
moj mili sin
je va tamnicu šal,
zač je puli vas pravicu iskal.

Kade ga ubijete z gladon,
kade ga mučite s hladon,
paroni nesrećni?

Dajte mi sina,
ranu moju,
velu tužicu moju,
pa ću van muki svoje oprostit,
pa ću Boga za vas molit,
paroni nesrećni.

Ah, znan da ste nesmiljeni,
i kameni
i da nikad mi sin već ne će prit;
da će žeja ga i glad ubit,
va ruki kad vaše je pal,
zač je puli vas pravicu iskal.

Moj sin,
moj mili sin.

VLADISLAV KUŠAN:

MRTVA STRAŽA

Srce je bolesno tuklo,
Srce je puklo
U jedan sumoran dan.
Mnogo se suza prolilo,
Mnogo se Boga molilo
Da mine ovaj san,
Ko mora težak san.

I evo:
Srce je mrtvo
I sad se ne liju suze;
Netko nam sve slutnje uze
I teške sne.
Sada se čami u muku
Kraj odra sklopljenih ruku,
I zna se sve!
O, majko, zna se sve:
Tvoje usne nikad više ne će
Dotaknuti moje bolno čelo;
Tvoje ruke nikad pustit ne će
Crno propelo;
Sa tvoga oka nikad pasti ne će
Samrtno velo . . .

Čama i pustoš u razdrtoj duši.
U grč je stegla jeza vreli dah,
Prolazi orkan kroz grudi i ruši
Sanje u crni prah.

Uplašeno ljudi oko odra šute,
Struk bosiljka teško miriši i vene,
Nemirno trepere voštanice žute
I po zidu naše crne sjene — — —

GABRIJEL CVITAN:

SUSRET S MAJKOM

Uvijek kada dolazim kući
i parobrod htjede uz obalu stati,
ja vidim iz daleka
da me na žalu
naslonjena na štap čeka
moja starica mati.

I dok poljupcima posiplje mi čelo,
ruke trudne svija oko vrata,
kroz suze sva sretna šapće:
»Evo moga zlata!«

Zapitam je: »Tko ti, majko, reče
da ću doći ja baš ovo veče,
kada nitko nije znao za to?«
Odgovori: »Srce meni kaže
kad će doći moje zlato.«

Idemo polako zagrljeni
k našoj staroj kućici na brijegu.
Usput priča, kako je o meni
nešto tužno sanjala jedne noći
pa su joj ujutro suza bile pune oči.

Sad je sretna moja draga starica.
Do sita će se naljubiti najmlađeg sina.
Ponosno ide kao carica.
Pijana bez kapljice vina.

DRAGUTIN TADIJANOVIĆ:

DUGO U NOĆ, U ZIMSKU BIJELU NOĆ

Dugo u noć, u zimsku gluhu noć
Moja mati bijelo platno tka.

Njen pognut lik i prosjede njene kose
Odavna je već zališe suzama.

Trak lampe s prozora pružen je čitavim dvorištem
Po snijegu što vani pada
U tišini bez kraja, u tišini bez kraja:
Anđeli s neba, nježnim rukama,
Spuštaju smrzle zvjezdice na zemlju
Pazeć da ne bi zlato moje probudili.

Dugo u noć, u zimsku pustu noć
Moja mati bijelo platno tka.

O majko žalosna! kaži, šta to sja
U tvojim očima

Dugo u noć, u zimsku bijelu noć?

AUGUST ĐARMATI:

PISMO MAJCI...

U predvečerje Ti pišem, majko — sunce se skriva —
U sjeni velikog grada na domaku prve tame,
Ovdje, gdje stalno vlada žamor i buka živa,
Vrlo se često duše osjete sasvim same.

Majko, još žudim mišlju za Tobom i rodnim mjestom,
I žudnja mi često iz grudi čežnjivi uzdah ote;
Majko, još uvijek, dok lutam prašnjavom životnom cestom
U srcu tragove nosim bezmjerne Tvoje dobrote.

Još uvijek na mahove, kada preteški bol me pljusne
Skrivam ga — kao i Ti preda mnom — gustim velom;
O majko, preda mnom Ti si plakala smijehom usne,
Ti si se mojoj sreći smijala suzom vrelom.

Žudnja me mori, majko, i pišem dok sunce se skriva
U sjeni velikog grada, na domaku noćne tame,
Ovdje, gdje stalno vlada žamor i buka živa,
Vrlo se često duše osjete sasvim same.

VLADIMIR KOVAČIĆ:

PJESMA PRALJE

Od jutra do mraka perem
rublje koje nije moje
i na njem svoje ruke derem:
za drugog dajem dane svoje.

O moje ruke, tužne ruke,
navorane, pune žilja,
pretrpjele su mnoge muke,
a za me nisu našle cilja!

Rastrgat se tužna sva ću,
a ne ću naći milost neba!
Daleko moja djeca plaču
i gola mole koru hljeba.

I tako tužno ide vrijeme,
oblaci u oku dana
i svijetla gasnu na dnu mene — —
I tako raste moja rana!

Kad perem svilu finog rublja
tad veće moje su samoće
i moja suzna žalost dublja:
za djecu srce sunca hoće.

I tad u pjeni od sapuna
pod prstima su iskre zvijezda,
a u srcu mom strasna buna
za obranu mog malog gnijezda!

JERONIM KORNER:

USPOMENI SVOJE MAJKE

Majke i navorana čela tješe,
i tad šapću priču mnogu.
One se ko djeca u snu
smiješe
i kad suzu izbrisat
ne mogu.

Jer što je utjeha nego pozlaćena suza?
Duboko disanje neznatno se pokrati.
Moja majko, čitav je moj život uza,
a nema tvog osmijeha
da je pozlati.

MATE MEŠTROVIĆ:

MOJA MATER

Kad je bila mlaja nikad ni mirovala,
vavik je ništo radila —
i kad bi ka fameja u susistvu pirovala,
bob je za kućun sadila.

A sad je ostarila i slabo vidi,
više ne more ni bićve da plete,
šolo užge oganj i sve se jidi,
ća kogod kuću ne pomete.

Kad se ja iz grada sa skul povratin,
sa mnun za stolun ji i pije,
i ka da jon srce pozlatin
sve se smije.

MARIJAN MATIJAŠEVIĆ:

MAJČINA PJESMA

Majka moja na suncu moleć prede bijelu pređu,
A vlasi su joj sijede poput snijega.
I suza jedna sja na njenom vjeđu.

Rasplići se, povisamce,
Budi jaka nit,
Kad se vrati sin moj dragi,
Moj ponos i cvit,
Moj ponos i cvit.

Treba njemu platna bila,
Zuji srebrn nit!
Iz grada se sin moj vraća
Junak ponosit.
Junak ponosit.

Uz njega je gospojica
Vita, tanana,
Eto nani nevistica
Dugo čekana,
Dugo željkana.

Moja majka već i ne pjeva,
Davno je ispljuvala svoja pluća na srebrnu pređu,
Samo sad joj više suza blista na vjeđu,
I zgrbljena je malo i kosu ima rjeđu.

MARIN FRANIČEVIĆ:

MAT SINU ČA GRE PUT AMERIK

Sinko, hod zbogon,
bila ti srića,
i blagoslovjeno ti mliko koje si siso.
Bud mi dobar u daleken svitu
imoj pomnju od života
i vrat mi se doma srićan i kuntenat.

Sine, ja san te karvavin žujima odgojila
i kolike noći nad tobon učinila,
sto putih i gladna i žedna
u nevoji i suzami.
A ti se meni razgovor bi
i milošća moja,
kad ti je brat po žurnatoh hodi
bolesnu me privarćo.

I sad, kad greš za svojon srićon,
Za me ne misli,
ja ću se pasat i s manjin,
samo neka si ti dobro
i zdravo.

Hod zbogon,
bila ti srića . . .

JOSIP VELEBIT:

MATI

Radi moja mati, radi umorna:
Ribe peče svakog dana gostima
Do u ponoć
I iza ponoći.
A kad napokon sasvim iznemogne
I otekle noge kad joj sustanu,
Tada sjedne mati u kut kuhinje,
Na drvenu malu klupicu
I podlaktiv se drijemežu se predaje.
Tad, napo u snu, vidi mati:
Dvadeset svojih propaćenih godina,
Dvadeset svojih odrađenih godina,
Uzalud. —
Pred oči dođe lik nemoćan, izgubljen
I mnoge noći, teške noći besnene.
Tad još jače klone mati umorna
I prosuzi tiho, za se, skršena.

VINKO NIKOLIĆ:

MOJA MATER

Vajk na mojen stolu u mojoj komori — ako je iman,
stoji jedan mali litrat u skromnoj drvenoj svaži;
i kada po' brimenon života trudan i žalostan kliman,
meni se pari ka da mi pogled na nj bidu utaži.

U svaži je naoko mladoliko lišce, usne rumene,
još čejade mlado i lipo, samo kiti ga srebrena kruna,
šta godine i brige okrije. Al oko jošter ne vene,
isplakano o' života i suza nema starosti ni truna.

To oko njeno modro i čisto, kano more je čaro.
Na lišcu lagani smij joj sniva, al i gorčine
ništo se skupilo okolo justa — to je strašno već staro.
Ali svejedno, kada pogledan na nju: granu mi vedrine.

I bilo što radin, nikad srce ne zaboravja,
da je ta mala slika na stolu i da me gleda,
da me ka anđel čuvar čuva i nikad da me ne ostavja,
i pari mi ka da uprav ona zlo mi činiti ne da.

Pa često kad mi jad pritisne srce, kad tuga
poput vitrova more moju raskida dušu i srce,
tada pogledan na nju, bez prkosa, pokorno ka sluga,
i molin, da se ova sa slike dugo još ne ubroji međ mrce.

Taj skromni litrat na mojen stolu u mojoj siromašnoj sobi,
to jedino blago ne bi ja da ni za ma kakve pare,
jer ta mala slika side žene, obučene u težačkoj robi,
to slika je moje dobre matere stare.

ANTE JAKŠIĆ:

IMAM JEDNU DUŠU

Imam jednu dušu što me mnogo voli
I koja me stalno brižnom mišlju prati,
Imam jednu dušu što se za me moli,
To je moja
Mati!

Ja ne znam za ljubav iskreniju, jaču,
Nit za riječi što su toplije no njene,
Ja znam da bi mnogo, vrlo mnogo dala,
Samo da joj dijete na kriv put ne skrene.

Kad napuste svi me što mi vjerni bjehu,
Usamljeno srce presjetno zaboli,
Onda ona dođe i uz mene sjedne;
I ja vidim da me još jedino ona,
Ona vjerno voli.

Njoj poznate nisu te otmjene fraze,
Koje ljudi rabe kukavni na djelu,
Ona nije išla u visoke škole,
Već mi zbori prosto, kao što se zbori
Obično na selu.

Zato moju dušu kad napuste ljudi,
I kad tako dođe iznenada tama
Ne prevlada očaj, jer osjeća stalno
Da je netko uz nju i da nije sama.

Imam jednu dušu što me mnogo voli
I koja me stalno brižnom mišlju prati,
Imam jednu dušu što se za me moli,
A ta duša draga
To je moja mati!

ZDENKO ŠTAMBUK:

POSLJEDNJE MAJČINO PISMO

Umirem, sine, daleko od tebe, u bolničkoj sobi pod grobljem,
umirem ondje, gdje je pred samih nedjelju dana umro ti brat,
a ti ćeš, jedina rano, dalje u život sam.

Ne ću ti spominjat sada dane, kad bijasmo sretni;
malo je takvih bilo; malo, al spomeni bole;
bolesna glava, što osjeća draganje jesenjeg sunca,
traži još samo da vidi ti sliku negdje u zraku.

Sine, sine, jedina rano, kriknut bi htjela da sruše se zidovi strašni
i da te zovovi moji nađu, dozovu,
a i da ti posljednju reknu želju majke:

sine, sine, jedina rano, umiruć majka bi htjela još samo
živjeti za te.

IVO LADIKA:

MOJA MATI

Moja je mati umjetnica,
jer dospije na sve stvari,
njen rad je sličan letu ptica,
sve je mlađa, što više stari.

Naveče zadnja, ujutro prva
sa licem veselim i dobrim
naliči na crva
što kuca u vratima starim.

Od starih čarapa pravi nove,
u svakoj stvari živi ona jedina,
uvijek dospije da piše listove
za tri kćeri i četiri sina.

Svake se stvari dotakne ko sjena,
i ona odmah oživi,
ljubavi su puna usta njena,
kad se vraćamo domu umorni i sivi.

RADOVAN ŽILIĆ:

POVRATAK

Sivo je jutro utjeha bez riječi
i vlak na nepoznatoj postaji.
S dalekog besciljnog puta
vraćam se tebi, majko:
sa slikom
gradova, brodova, mora
utvrđenih granica,
konja što silni prolaze stepom
ranim jutrom i rosom u grivi,
slikom beskrajnih oranica,
bijegom vjetra kroz šumu
kad nebo nemirom zasivi.

Davno. Jednog jesenjeg jutra
godine hiljadu devetsto i tko bi se sjećao koje,
vjetar, ta gomila želja,
beskrajni korak što slobodu
hiljadu godina ganja,
vjetar, ta ptica sustala u grani,

dim lokomotiva dječakovih sanja:
rastavi jedan vlak,
suze i mahanje ruku.

Vraćam ti ovaj pogled,
što se je slomio tada,
ko koljeno trave na vjetru.

Suze ko proljetne vode:
nabujale mutne, nikad se razlile nisu,
padat će na tvoj dlan.

Ja ko dječak iza ozdravljenja
u tvom krilu
dječaka sanjati san.

VIKTOR VIDA:

MAJKE, OBLACI, JELENOVI...

Krotko, kad ostare,
vraćaju se same
u dječje zavičaje
s ključevima tajna.

Iza njih su pustoš
i lilije tame.

Velike u bolu,
prilaze prozoru.
(Kô da netko zove).

I sjećanja slatka
truju srca starica:
s prozora jelenove
gledala su djeca,
i dvorac, i ribnjak
u kome isti mjesec
kvasi roščić.

Prolaze oblaci nebom.

I godine plinu kao pàra.

U bistrim vodama vječnosti
njihov dan se gasi.

ALEKSA KOKIĆ:

ŠALUKATRE ZELENE

Ne gledam na ruzmarine,
Božure i nevene,
Već ja gledam pod logošom
Šalukatre zelene.

O kada bi naslutile
Šta skrivaju za mene,
Širom bi se otvorile
Šalukatre zelene.

Kraj pendžera zatvoreni'
Do astala biloga,
Sidi nana, slatka želja
Života mi ciloga.

Žalosna je nana mila,
Svog se sina sitila,
Davno ga je poljubila
I nevenom kitila.

Pod logošom maknite se,
Šalukatre zelene,
Kroz pendžere moja nana,
Da pogleda na mene.

Da ne bude više tužna,
Nego da se raduje,
Kad me spazi nasrid staze
I kad glas mi začuje.

SALIH ALIĆ:

MAJCI

U sobi pustoj, hladnoj i memljivoj
gdje za kruh krpi rublje i vreće,
uz žutu svjetlost jeftine svijeće,
usahnu starački život tvoj.

Tu mnoge si dane o pogači snivala,
trpjela glad — bez kruha bivala,
utrobu praznu pasom vezivala
i iz dana u dan ropski kirijala.

Dobrotu tvoju svi su ti voljeli:
prosjaci — puk gladne sirotinje
bez kuća, s crnim žigom golotinje:
praznih utroba, suhom oboljeli.

Pa, eto, sam sa »cv'jetkom« u kosi,
ostah da prezime očevo nosim
kroz život, tešku borbu da snosim
za kruh, dok i mene smrt ne pokosi.

O, majko, draga, sunce ugasnulo,
velika ti hvala na riječima tvojim
umiruć kad reče: »Smrt preda mnom stoji,
sine . . . Halal ti mlijeko moje bilo!«

ZVONKO KUHAR:

BUĐENJE

U bijelom rupcu i haljini od gruba platna,
u polumraku, kada ginu noćne tmine,
dok jutro pozdravlja zvuk s crkvenih klatna,
majka kraj mene prođe ko dah vedrine.

Jer pod njenom rukom svaka stvar jasnija biva
i sve se probudi, i sve se prene.
A kada otvori prozore, ja vidim: dan se sliva,
i svježa, laka svjetlost blista oko mene.

I naša je soba puna blagosti i tihe sreće.
Zora nam nadom rasklapa snene oči.
U vrtu već se prva ptica sreće,
i cvijeće, ko uzdah, val mirisa toči.

Majka me, budnog, budi i time kraj glave tepa,
češlja mi čupavu kosu kao zlatno runce.
Ustajem vedar i ponosan. U meni radost je slijepa,
a po svim kutima već se šulja sunce.

O jedina majko, da znaš, kako gode
buđenja Tvoja, kad ih s poljupcem združiš!
Snažan sam, siguran, jer Tvoje ruke me vode,
patničke Tvoje ruke, kad mi ih drhtave pružiš.

STJEPAN JAKŠEVAC:

BALADA O SAMOTNOJ MAJCI

U sumraku se poljem vraća majka sama.
Za stopama njenim tiho tapa tama.
Smrknula se stabla, grana grani maše.
Šumno šume krošnje i šumorom plaše.
I straši se majka, korak muklo lupa,
I čini se majci: netko uz nju stupa.
Tad najednom sjenku pokraj sebe spazi:
Blagi očev lik se ukaza na stazi.
Lebdi nad puteljkom ponad snene njive.
I šaptom je pita: kako djeca žive?
Majka pruža ruke i u mračak planu
ko svjetiljke male žuljevi na dlanu.
Pođu zatim dalje pognuti i sami
Do kućice, što se sakrila u tami.
A kad stignu, tihi, do kućnoga praga,
Nestane u noći sjenka, pratnja draga.

BILJEŠKE O PJESNICIMA I DJELIMA

ALIĆ SALIH. Rođen 30. XI. 1913. u Bjelini (Bosna).
Nema posebne knjige.

ANĐELINOVIĆ DANKO. Rođen 13. IV. 1891. u Makarskoj.
Galebovi, pjesme, Zagreb 1918.
Latice, pjesme, Zagreb 1922.
Jutarnja zvona (1923.—1925.), pjesme, Zagreb 1925. (ćir.).
Sinovi zemlje, roman, Zagreb 1929. Izd. »Lovačka knjižnica«.
Robovi zemlje, knjiž. fotomontaža, Zagreb 1933. Izd. »Binoza«.
Nad gorama, nad vodama, novele, Zagreb 1937. Izd. »Lovač. knjižn.«.
Moj Dren, roman, Zagreb 1939. Izd. »Naša pera«.

ARNOLD ĐURO. Rođen 27. III. 1853. u Ivancu kod Varaždina. Umro 22. II. 1941. u Zagrebu.
Izabrane pjesme, Zagreb 1899. Izd. M. H.*
Čeznuća i maštanja, pjesme Zagreb 1907. Izd. M. H.
S visina i dubina, pjesme Zagreb 1920. Izd. »Kolo H. K.«.
Izabrane pjesme, Zagreb 1923. Izd. M. H.
Na pragu vječnosti, pjesme Zagreb 1935.

BADALIĆ HUGO. Rođen 18. IX. 1851. u Slavonskom Brodu. Umro 4. V. 1900. u Zagrebu.
Nikola Šubić Zrinski, glazb. trag. u 3 č. Zagreb 1876. (Glazba I. pl. Zajca).
Hrvatska antologija. Zagreb 1892. Izd. M. H.
Izabrane pjesme, Zagreb 1896. Izd. M. H.

BALOTA MATE. Rođen 28. IX. 1898. u Raklju (Istra).
Dragi kamen, pjesme, Zagreb 1938. Izd. Pododbora M. H.

CVITAN GABRIJEL. Rođen 11. XII. 1904. u Zatonu kod Šibenika.
Glas zemlje, pjesme, Šibenik 1937. Izd. Pododbora M. H.

DOMJANIĆ DRAGUTIN. Rođen 12. IX. 1875. u Krčima kraj Sv. Ivana Zeline. Umro 8. VI. 1933. u Zagrebu.
Pjesme, Zagreb 1909.; II. izd. 1917. Izd. Društva Hrv. Knjiž.
Kipci i popevke, Zagreb 1917., 1922. i 1937.
Petrica Kerempuh i spametni osel, Zagreb 1921. Izd. »Omladina«.
Izabrane pjesme, Zagreb 1924. Izd. M. H.
V suncu i senci, pjesme, Zagreb 1927.

---

* M. H. = Matica Hrvatska.

Pjesme, Beograd 1933. Izd. »Srp. Knj. Zadruge«.
Po dragom kraju, pjesme, Zagreb 1933.
ĐARMATI AUGUST. Rođen 31. VII. 1906. u Srijemskim Karlovcima.
Lirika, Zagreb 1936.
Cvjetovi nad provalijama, pjesme, Zagreb 1941.
FRANIČEVIĆ MARIN. Rođen 18. V. 1911. u Vrisniku na Hvaru.
Na putu za novi grad, pjesme, Zagreb 1937. Izd. Društva mladih književ.
Na pojih i putih, pjesme (s Perom Ljubićem), Zagreb 1939.
GERVAIS DRAGO. Rođen 18. IV. 1904. u Opatiji (Istra).
Čakavski stihovi, Crikvenica 1929., Zagreb 1935. i 1941. Izd. Vasić i Horvat.
HRANILOVIĆ JOVAN. Rođen 18. XII. 1855. u Kričkama kod Drniša. Umro 5. VIII. 1924. u Novom Sadu.
Žumberačke elegije, Križevci 1886.
Pjesme svakidanke, Križevci 1890.
Izabrane pjesme, Zagreb 1893. Izd. M. H.
Izbor iz Žumberačkih elegija i ostalih pjesama, Zagreb 1934. Izd. »Žumber. Novina«.
JAKOVLJEVIĆ ILIJA. Rođen 21. X. 1898. u Mostaru.
Studije i feljtoni, Zagreb 1919.
Na raskrsnici, roman, Zagreb 1925.
Hercegovke, pripovijesti, Zagreb 1927. Izd. H. K. D. Sv. Jeronima.
Otrov uspomena, pjesme, Zagreb 1940. Izd. »Hrv. Knj. Naklade«.
JAKŠEVAC STJEPAN. Rođen 16. XII. 1916. u Brdovečkom Svetom Križu.
Nema posebne knjige.
JAKŠIĆ ANTE. Rođen 22. IV. 1912. u Bačkom Bregu.
Biserni đerdan, pjesme, Sombor 1931.
U dolini zaborava, pjesme, Zagreb 1936.
Marija, lir. novela, Zagreb 1936.
Zov proljeća i mladosti, pjesme, Travnik 1938.
KATALINIĆ-JERETOV RIKARD. Rođen 8. I. 1869. u Voloskom (Istra).
Pozdrav istarskog Hrvata, pjesme, Zagreb 1891.
Mrtvoj majci, pjesme, Zagreb 1894. i 1895.
Primorkinje, pjesme, Zadar 1897.
Zadnje pjesme (1895.—1901.), Zadar 1901.
Inje, crtice, Zadar 1902. i 1903.
S moje lire, (1884.—1903.) pjesme, Zagreb 1904. Izd. M. H.
Sa Jadrana, pjesme Zadar 1908.

Mrtvoj sestri, pjesme Izd.
Našim morem i našim krajem, priče, Osijek 1911.
Vesela mladež, Zagreb.
Iz podjarmljenih krajeva, priče za djecu, Zagreb 1921.
KOKIĆ ALEKSA. Rođen 14. X. 1913. u Subotici. Umro 17. VIII. 1940. na Cetinju (Crna Gora).
Klasovi pjevaju, pjesme, Zagreb 1936.
Sto godina vjeri i narodu, litomontaža, izvedena u H. N. Kazalištu u Zagrebu 1936.
Zvona tihe radosti, zborne recitacije, Zagreb 1938. Izd. Kat. Akcije.
Bunjevci i Šokci, (s Markom Čovićem), kult.-povj. prikaz, Zagreb 1939. Izd. H. K. D. sv. Jeronima.
KOLARIĆ-KIŠUR ZLATA. Rođena 29. X. u Slavonskom Brodu.
Naš veseli svijet, dječje pjesme, Zagreb 1933.
Nadina velika tajna, igrokaz za djecu, izveden 1934. u Hrv. nar. kazalištu u Zagrebu.
Smijte se, djeco, dječje pjesme, Zagreb 1935.
Iz dječjeg kutića, Zagreb 1935.
Ljetovanje tetke Anastazije, komedija, nagradila i 1937. izvela M. H. K. Dobrovoljaca.
Stari i mladi, igrokaz, nagradila 1938. M. H. K. Dobrovoljaca.
Priča i zbilja, Zagreb 1940.
Povratak, drama, izvedena 1940. u Hrv. nar. kazalištu u Zagrebu.
KORNER JERONIM. Rođen 3. I. 1909. u Herceg-Novom.
Blistavi rub, pjesme, Zagreb 1932.
Ljeto i vječnost, pjesme, Zagreb 1935.
Ljubav neba, pjesme, Zagreb 1935.
U hramu Cistercija, pjesme, Zagreb 1938.
KOŠUTIĆ SIDA. Rođena 20. III. 1902. u Radoboju (Hrv. Zagorje).
K svitanju, mistična drama, Zagreb 1927.
Portreti, roman, Zagreb 1928. Izd. M. H.
Sluga vječne mudrosti, hagiografija, Zagreb 1930. Izd. Duh. Života.
Jaslice, roman, Zagreb 1933. Izd. Knj. Dobr. Romana.
S naših njiva, roman u 3 knjige, Zagreb 1935., 1937. i 1940. Izd. M. H.
Osmijesi, pjesme, Zagreb 1940. Izd. knjižare Vasić i Horvat.
KOVAČIĆ VLADIMIR. Rođen 28. III. 1907. u Vinkovcima.
Otrovano proljeće, pjesme, Zagreb 1938. Izd. Pododbora M. H.

KRANJČEVIĆ SILVIJE STRAHIMIR. Rođen 17. II. 1865. u Senju. Umro 29. X. 1908. u Sarajevu.
Bugarkinje, Senj 1885. Izd. M. Županа.
Izabrane pjesme, Zagreb 1898. Izd. M. H.
Trzaji, D. Tuzla 1902. Izd. N. Pissenbergera i J. Schnürmachera.
Pjesme, Zagreb 1908. Izd. Društva hrv. knjiž.
Odabrane pjesme omladini, Sarajevo 1909. Izd. D. A. Kajona.
Pjesnička proza, Zagreb 1912. Izd. Društva hrv. knjiž.
Život i probrane pjesme, Osijek 1918. Izd. Kluba hrv. knjiž. Isto u drugom izdanju: Koprivnica 1921.
Pjesme, Zagreb 1926. Izd. M. H.
Izabrane pjesme, Beograd 1929. Izd. Srpske knjiž. zadruge.
Djela S. S. Kranjčevića, Zagreb 1934. Izd. Minerva.
Pesme, Beograd 1938. (ćir.) Izd. »Odabrane str. jugosl. pisaca«.

KRŠUL-FRANCIŠKOVIĆ IVKA. Rođena 26. XII. 1897. u Bribiru Vinodolskom.
Nema posebne knjige.

KUHAR ZVONKO. Rođen 29. I. 1914. u Zagrebu.
Slavoluci bola, pjesme, Zagreb 1937.

KUŠAN VLADISLAV. Rođen 3. V. 1904. u Srijemskoj Mitrovici.
Lišće na vjetru, pjesme (s Leonom Kaiserom), Zagreb 1932.
Ponoćne ispovijesti, pjesme, Zagreb 1937.
Ars et artifex, studije i eseji, Zagreb 1941. Izd. »Be-l-ka«.

LADIKA IVO. Rođen 29. X. 1912. u Stažnjevcu kod Varaždina.
Lirika (s Kamilom Križanićem), Zagreb 1933.
Krleža kao lirik, studija, Zagreb 1940. Izd. »Orbis«.
Čistilište srca, pjesme, Zagreb 1940. Izd. »Hrv. knj. naklade«.

LOVRIĆ BOŽO. Rođen 24. XII. 1881. u Splitu.
Iris, Split 1902.
Luka Botić, studija i soneti, Samobor 1905.
Dugovi, drama u 3. č., Dubrovnik 1912. Izd. Matice Srpske.
Sveto proljeće, pjesme, Zagreb 1915.
Syn, drama (na češki jez. preveo J. Hudec), Praha 1922.
More, roman, Zagreb 1926. Izd. »Zabav. Biblioteke«.
Šareno kolo, pripovijetke, Zagreb 1928. Izd. »Zabav. Biblioteke«.
Neodoljiva mladost, roman, Zagreb 1929. Izd. »Zabav. Biblioteke«.

MAJER VJEKOSLAV. Rođen 27. III. 1900. u Zagrebu.
Lirika, Zagreb 1924. Izd. Bibl. literature.
Pjesme zabrinutog Evropejca, pjesme, Zagreb 1934.
Pepić u vremenu i prostoru, roman u 2 knjige, 1935.—36. Izd. M. H.
Život puža, roman, Zagreb 1938. Izd. Savr. hrv. pisaca.
Dnevnik Očenašeka, roman, Zagreb 1938. Izd. Hrv. savr. biblioteke.
Svirač i svijet, pjesme, Zagreb 1938. Izd. Pododbora M. H.

MATIJAŠEVIĆ MARIJAN. Rođen 8. V. 1910. u Aljmašu.
I licu gnjevnom, pjesme, Slav. Brod 1936.

MATOŠ ANTUN GUSTAV. Rođen 13. VI. 1873. u Tovarniku kod Šida. Umro 17. III. 1914. u Zagrebu.
Iverje, Mostar 1899.
Novo iverje, Zagreb 1900.
Ogledi, studije i impresije, Zadar 1905.
Vidici i putovi, Zagreb 1907.
Umorne priče, Zagreb 1909.
Naši ljudi i krajevi, Zagreb 1910.
Moralista i druge satire, Zagreb 1912. Izd. »Humor. knjižnice«.
Pečalba. Kaprisi i Feljtoni, Zagreb 1913., Izd. »Savr. hrv. pisci« i drugo izdanje 1923.
Feljtoni i eseji, Zagreb 1917.
Umorne priče. Vidici i putovi. Zagreb 1917.
Pjesme, Zagreb 1923. Izd. »Nar. knjižnice«.
I dok je srca, bit će i Kroacije, Zagreb 1925.
Djela A. G. Matoša, 17 knjiga, Zagreb 1935.—1940. Izd. Binoze-Zagreb.

MEŠTROVIĆ MATE. Rođen 29. III. 1910. u Drveniku kod Trogira.
Nema posebne knjige.

NAZOR VLADIMIR. Rođen 30. V. 1876. u Postirima na otoku Braču.
Slavenske legende, Zadar 1900.
Živana, mit. ep, Zadar 1902. i Zagreb 1936.
Pjesma naroda hrvatskoga, Zadar 1902.
Hrvatski kraljevi, pjesme, Zadar 1904., Zagreb 1912., izd. M. H. i 1931. izd. »Obnove« (ilustr. Lj. Babić).
Krvava košulja, Pula 1905.
Krvavi dani, roman, Zagreb 1906.
Veli Jože, istar. priča, Ljubljana 1908. Izd. Mat. Slovenske, (ilustr. Š. Šantel).
Lirika, Zagreb 1910. Izd. Društvo hrv. knj.

Nove pjesme, Zagreb 1913. Izd. knj. Kugli.
Istarske priče, Zagreb 1913. Izd. M. H.
Intima, pjesme, Zagreb 1915. Izd. knj. Kugli.
Pjesni ljuvene, Zagreb 1915. Izd. knj. Kugli.
Stoimena, priče, Zagreb 1916. Izd. M. H.
Medvjed Brundo, život. ep, Zagreb 1916. i 1928.
Pabirci, Zagreb 1917.
Djela: Lirika I.—III.; Epika I.; Shakespeare: Macbeth; Utva zlatokrila, romant. ep; Gospa od Snijega; Istarske priče; Zagreb 1918. Izd. Branka Vodnika.
More, vizija, Zagreb 1920., glazbu skladao Fr. Lhotka.
Tri priče za djecu, Zagreb 1920. Izd. M. Breyer.
Arkun, staroslav. priča, Zagreb 1920. Izd. M. Breyer.
Niza od koralja, pjesme, Zagreb 1922. Izd. »Tipografije«.
Carmen vitae, antologija; uredio M. Marjanović, Zagreb 1922. Izd. »Nar. Knjižnice«.
Nove priče, I.—IX. Zagreb 1922.—1926. Izd. knj. Kugli.
Veli Jože, priređen za djecu, Zagreb 1924. Izd. Nar. Knjižnice.
Priče iz djetinjstva, Zagreb 1924. Izd. »Hrv. štamp. zavoda«.
Crvenkapica, igra za lutke, Zagreb 1925. Izd. »Nar. knjižnice«.
Lirske pjesme, antologija, Beograd 1925. Izd. »Srp. knj. zadruge«.
Genovefina košuta, Zagreb 1926. Izd. »Nar. knjižnice«.
Priče s ostrva, iz grada i sa planine, Zagreb 1927. Izd. M. H.
Pjesme o četiri arhanđela, Sušak 1927. (štampano kao rukopis).
Utva Zlatokrila, II. (dotjerano) izdanje, Zagreb 1928, izd. »Obnove«.
Boškarina, istar. priča, Gorica 1928.
Topuske elegije, Zagreb 1933. (štampano kao rukopis).
Pastir Loda, roman, Zagreb I. dio 1938., II. dio 1939.
Dedek Kajbumščak, pripovijest, Zagreb 1939. Izd. »Ilustr. oml. biblioteke«.
Sabrana djela Vladimira Nazora, I. serija, izd. knjižara Vasić i Horvat u Zagrebu.

NIKOLIĆ VINKO. Rođen 2. III. 1912. u Šibeniku.
Proljetna svitanja, pjesme, Zagreb 1935.
Svijetli putovi, pjesme, Zagreb 1939.

NOVAK VJENCESLAV. Rođen 1. IX. 1859. u Senju. Umro 29. IX. 1905. u Zagrebu.
Maca, pripovijest, Senj 1881.

Pavao Šegota, pripovijest, Zagreb 1888. Izd. M. H.
Podgorske pripovijetke, Zagreb 1889. Izd. M. H.
Pod Nehajem, pripovijest, Zagreb 1892. Izd. M. H.
Podgorka, pripovijest, Zagreb 1894. Izd. M. H.
Informator, novela, Zagreb 1894. Izd. knj. Hartman.
Majstor Adam, pripovijest. Zagreb 1895. Izd. H. K. D. sv. Jeronima.
Nikola Baretić, pripovijest, Zagreb 1896. Izd. M. H.
Dvie pripoviesti, Zagreb 1897. Izd. M. H.
Posljednji Stipančići, pripovijest Zagreb 1899. Izd. M. H.
Dva svijeta, pripovijest, Zagreb 1901. Izd. M. H.
Zapreke, pripovijest, Zagreb 1905. Izd. M. H.
Tito Dorčić, pripovijest, Zagreb 1906. Izd. M. H.; Beograd 1911. Izd. Srp. Knjiž. Zadruge.
Iz života za život, pjesme i pripovijetke, Zagreb 1907.
Teški životi, crtice i satire, Zagreb 1911. Izd. D. H. K.
Izabrane pripovijesti, knj. I. Zagreb 1925., knj. II. Zagreb 1926., knj. III. Zagreb 1926., knji. IV. 1928. Izd. M. H.
Djela Vjenceslava Novaka, I.—XII. Zagreb 1931.—1933. Izd. »Minerva«-Zagreb. U pripremi šest knjiga u izd. Minerve.

OSTROŠKI STJEPKO. Rođen 15. XII. 1895. u Beletincu (Hrv. Zagorje). Nema posebne knjige.

PAVIĆ NIKOLA. Rođen 22. VII. 1898. u Zagrebu.
Lirika, (1919.—1921.), Čakovec 1922.
Pozableno cvetje, pjesme, Zlatar 1923.
Popevke, Zagreb 1941. Izd. Vasić i Horvat.

PERKOVIĆ LUKA. Rođen 21. I. 1900. u Krišpolju (Lika).
Novele, Zagreb 1935. Izd. M. H.
Drugovanje s tišinom, pjesme, Zagreb 1938. Izd. Pododbora M. H.

POLIĆ NIKOLA. Rođen 26. XI. 1890. u Pećinama kraj Sušaka.
Marginalia, feljtoni, Zagreb 1921. Izd. »Jug. Literature«.
Izlet t. j. ulet u istražni zatvor, Sušak 1924.
Jučerašnji grad (1910.—1935.), pjesme, Zagreb 1936. Izd. »Napredni hrv. pisci«.

POLJAK IZIDOR. Rođen 7. V. 1883. u Bednji. Umro 21. VIII. 1924. u Brčkom (Bosna).
Pjesme, Sarajevo 1909.
Sa Bijelog Brda, pjesme, Zagreb 1924. Izd. »Nar. Prosvjete«.

PRERADOVIĆ PETAR. Rođen 19. III. 1818. u Grabrovnici. Umro 18. VIII. 1872. u Farafeldu (Donja Austrija).
Prvenci, Zadar 1846.
Nove pjesme, Zagreb 1851.
Pjesnička djela, Zagreb 1873.
Izabrane pjesme, Zagreb 1890. i II. izd. 1918. Izd. M. H.
Izabrane pjesme, Zagreb 1896.
Pesme, Beograd 1902.
Probrane pjesme, Zagreb 1907.
Život i pjesme, Bjelovar 1909.
Život i pjesme, Osijek 1916. i Zagreb 1917.
Djela, Zagreb I. 1918., II. 1919. Priredio Branko Vodnik.
Antologija, Zagreb 1922.
Dela, Beograd 1922. Izd. »Klasici jug.«.

PRPIĆ TOMISLAV. Rođen 22. I. 1898. u Zagrebu.
Modri časovi, pjesme, Zagreb 1920.
Mrtvi grad, pjesme, Zagreb 1921.
Madona Bistrica, misterij, Zagreb 1921.
Plava gora, pjesme, Zagreb 1923. Izd. »Nar. Knjižnice«.
Izgubljeno janje, pastoral za djecu, Zagreb 1930. Izd. »Nar. prosvjete«.
Književni regionalizam u Hrvata, studija, Zagreb 1936. Izd. M. H.
Britanik, (Jean Racine), prijevod s franc. Zagreb 1940. Izd. knjiž. Ćelap.

SABIĆ MARIN. Rođen 10. III. 1860. u Starigradu na Hvaru. Umro 12. VI. 1923. u Visu.
Trenuci, pjesme, D. Tuzla 1901.
Lourdes, putopis, 1908.

SCHWELL-GAMIRŠEK MARA. Rođena 3. I. 1900. u Srijemskoj Mitrovici.
Šuma i Šokci, novele, Zagreb 1940. Izd. M. H.

SUDETA ĐURO. Rođen 10. IV. 1903. u Staroj Ploščici kraj Bjelovara. Umro 30. IV. 1927. u Koprivnici.
Osamljenim stazama, pjesme, Virje 1924.
Kućice u dolu, pjesme, Zagreb 1926.
Sutoni, pjesme, Zagreb 1929. Izd. Hrv. Učitelj. Društva u Koprivnici.
Mor, fant. pripovijest, Zagreb 1930. Izd. Hrv. Učitelj. Društva u Koprivnici.

ŠIMIĆ ANTUN BRANKO. Rođen 18. XI. 1898. u Drinovcima (Hercegovina). Umro 2. V. 1925. u Zagrebu.
Preobraženja, pjesme, Zagreb 1920.
Izabrane pjesme, Zagreb 1933. Izd. M. H.

ŠKARPA CVJETKO. Rođen 10. X. 1898. u Starigradu na Hvaru.
Knjižica stihova, Šibenik 1926.
Marin Sabić, studija, Mostar 1927.
Novi stihovi, Zagreb. Izd. »Nar. Prosvjete«.
Dinko Politeo, studija, Zagreb 1933.

ŠTAMBUK ZDENKO. Rođen 12. V. 1912. u Bjelini (Bosna).
Iz kutova, pjesme, Zagreb 1932.
Kroz stvarnost, pjesme, Zagreb 1934.
Mrzim, pjesme, Zagreb 1938.
Grad gori, pjesme, Split 1929.

TADIJANOVIĆ DRAGUTIN. Rođen 4. XI. 1905. u Rastušju kod Slav. Broda.
Lirika, Zagreb 1931.
Sunce nad oranicama, pjesme, Zagreb 1933.
Hrvatska moderna lirika, Zagreb 1933. Uredio D. T. i Olinko Delorko.
Pepeo srca, pjesme, Zagreb 1936. Izd. Pododbora M. H.
Kanto al mia koro, pjesme Zagreb 1936. Na esperanto preveo Josip Velebit.
Akrobat, (Vitězslav Nezval), prijevod sa češkog, Zagreb 1936. Izd. »Hrv. Revije«.
Dani djetinstva, pjesme, Zagreb 1937. Izd. »Hrv. Revije«.

TRNSKI IVAN. Rođen 1. V. 1819. u Rači kraj Bjelovara. Umro 30. VI. 1910. u Zagrebu.
Ivana Tarnskoga Piesme, Zagreb 1842.
Zvekan opet na svietu, satira, Zagreba 1844.
Kriesnice, pjesme, Karlovac 1863.
Kriesnice, pjesme, (knjiga II.), Karlovac 1865.
Sveta priča o solunskoj braći, slovjenskim apostolima sv. Cirilu i Metodu, Zagreb 1863.
Nikola Zrinjski, ili Sigetsko junakovanje, Zagreb 1866. Troškom Matice Ilirske.
Svakolika mu djela, knjiga I. i II. Zagreb 1882.
Jezerkinje, soneti, Zagreb 1896.
Ana Lovićeva, Zagreb. Izd. Dioničke tiskare.
Ban Berislavić, Zagreb. Izd. Dioničke tiskare.

VELEBIT JOSIP. Rođen 20. VI. 1911. na Rijeci.
Kanto al mia koro, prijevod pjesama Dragutina Tadijanovića na esperanto, Zagreb 1936.
Putnikova pjesma, pjesme, Zagreb 1940.

VIDA VIKTOR. Rođen 2. X. 1913. u Kotoru.
Nema posebne knjige.

VLAISAVLJEVIĆ VLADO. Rođen 14. VII. 1901. u Jastrebarskom.
Kruha i srca, pjesme, Zagreb 1938. Izd. Pododbora M. H.
San i java, novele, Zagreb 1941. Izd. »Hrv. nar. prosvjete«.

WIESNER LJUBO. Rođen 2. II. 1885. u Zagrebu.
Pjesme, Zagreb 1926. Izd. »Nar. knjižnice«.

ZDUNIĆ JOSIP. Rođen 30. III. 1897. u Otočcu.
Nema posebne knjige.

ŽILIĆ RADOVAN. Rođen 17. VII. 1913. u Zagrebu.
Kroz glavnu ulicu, pjesme Zagreb 1935.
Grad na vjetru, pjesme Zagreb 1935.

Pri sastavljanju ovih »Bilježaka o pjesnicima i djelima«, imao sam pri ruci ove knjige: *Antologija novije hrvatske lirike,* Zagreb 1934. Uredio dr. Mihovil Kombol; izd. Minerve; *Hrvatska moderna lirika,* Zagreb 1933. Uredili: Dragutin Tadijanović i Olinko Delorko; *Hrvatski književni priručnik,* Zagreb 1941. Uredio Rikard Simeon; *Antologija nove hrvatske kajkavske lirike,* Sisak 1937. Uredio Nikola N. Bačić, izd. knjižare S. Jünker i *Vjenceslav Novak: Za narod i omladinu* (Djela. svez. XII.), Zagreb 1933. Uredio dr. Slavko Ježić. Izd. Minerve.

Podaci u tim knjigama nisu uvijek potpuni: kod nekih pjesnika manjkaju biografski podaci, a mnoga im djela nemaju oznake izdavača. Osim toga, u njima su navedena samo pjesnička djela. K tome su, nakon gore navedenih knjiga, izišla još mnoga nova djela, pa je stoga, da bi Bilješke bile što potpunije, valjalo pregledati kartoteku Sveučilišne knjižnice. No, začudo, ni tamo, često puta, nema pouzdanih podataka: mnogim djelima manjka oznaka književne vrste, godina izdanja, a nisu uvijek označeni ni izdavači, pa je često puta trebalo potražiti same knjige ili pak stupiti u vezu lično s pjesnicima.

Poteškoća pri sastavljanju ovih Bilježaka bila je i u tome, što su se podaci o nekim pjesnicima s pogrješkama prenosili iz knjige u knjigu. Na pr. da je Arnold rođen 24. IV. 1854., a točno je: 27. III. 1853. Neki su do ove naše knjige imali ne samo manjkave, nego i krive biografske podatke, kao na pr. Izidor Poljak, kojemu je navedeno krivo mjesto smrti, a nije mu se bilježio datum rođenja.

O mlađima, kao i uopće o onima, koji sada prvi put ulaze u ovakvu knjigu, bilo je posebno teško sakupiti podatke, osobito tamo, gdje nije bio moguć osobni dodir s pjesnicima.

Tko je upućen u uređivanje slične knjige, lako će shvatiti, kako je kod nas teško sastavljati ovakve Bilješke, pa makar, poput ovih, i ne bile sastavljene u naučne svrhe.

Potrebno je nešto reći o samom sabiranju i izboru pjesama.

Pri sakupljanju pjesama za ovu knjigu bila je poteškoća osobito u tome, što se ovakva knjiga nije mogla poslužiti sličnim djelima. Niti se traženje pjesama moglo ograničiti samo na imena priznatih pjesnika, jer su upravo ovi nekada razočarali, a nepoznati ugodno iznenadili. Ima, također, čitavih knjiga pjesama posvećenih majci, a u njima nema ni jedne pjesme o njoj, ili ta nije uspjela. Ili, ima pjesama pod naslovom majčina imena, a ne prikazuju majku, nego se pjesnici u njima njoj samo obraćaju. A opet, imade pjesama, iz čijeg se naslova nije moglo ni naslutiti pjesmu o majci. Zbog svega toga trebalo je pročitati skoro sve pjesme po mnogim godištima revija, godišnjaka, rijetko dnevnika, te zajedničkih i zasebnih knjiga pjesama.

Konačno sam, poslije duga rada, sabrao preko 300 pjesama od oko 150 priznatih i nepoznatih, starih i suvremenih pjesnika.

Time je bio završen prvi dio posla: sabiranje materijala, kojega, inače, upotrebljavam za svoju profesorsku radnju: Majka u hrvatskoj umjetnoj poeziji.

Sada je trebalo izabrati umjetnički najuspjelije.

Tu počinje rad Side Košutić.

Kriterij, koji je odlučivao kod izbora pjesama za ovu našu knjigu ispitivao je i estetsku i sadržajnu vrijednost svake pjesme. Zato su od 300 sakupljenih pjesama uvrštene u ovu zbirku samo 54 pjesme (svi su pjesnici poredani po redoslijedu rođenja), a ovaj će izbor nesumnjivo utvrditi, da je hrvatska majka dostojno zastupana u našoj hrvatskoj umjetnoj pjesmi.

Vinko Nikolić

KAZALO